

Miljö- och klimatnämndens riktlinje 2025 för ekonomisk planering och uppföljning samt överföring av eget kapital vid årsskiftet

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Beslutad av: Miljö- och klimatnämnden	Gäller för: Miljö- och klimatnämnden	Diarienummer: MKN-2024-24681	Datum och paragraf för beslutet:
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: 2025	Senast reviderad:	Dokumentansvarig: Förvaltningscontroller

Bilagor:
-

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Syftet med denna riktlinje.....	3
1.2 Vem omfattas av denna riktlinje	3
1.3 Bakgrund	3
1.4 Koppling till andra styrande dokument	3
1.5 Stödjande dokument.....	3
2. Riktlinje	4
2.1 Ansvarsfördelning	4
2.2 Budget och planering	5
2.3 Uppföljning och åtgärder vid uppkomna avvikelser	8
2.4 Eget kapital	10

1 Inledning

1.1 Syftet med denna riktlinje

Syftet med denna riktlinje är att tydliggöra ansvarsfördelning mellan nämnd och förvaltning samt intern ansvarsfördelning inom förvaltningen avseende arbete med ekonomisk budgetering och uppföljning. Syftet är också att beskriva vilket regelverk som gäller vid uppkomna avvikelser samt vid hantering av eget kapital.

1.2 Vem omfattas av denna riktlinje

Riktlinjen gäller tills vidare för miljö- och klimatnämnden och för miljöförvaltningen.

1.3 Bakgrund

Miljö- och klimatnämndens och miljöförvaltningens ansvar avseende planering och uppföljning regleras av stadens övergripande regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Stadens regler anger bland annat att nämnd ska besluta om intern riktlinje för budget och uppföljning.

1.4 Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

1.5 Stödjande dokument

Miljöförvaltningen utarbetar årligen stödjande dokument för budget- och uppföljningsprocessen enligt nedan:

- tidsplan för ekonomiadministrativa processer
- tidsplan för budgetprocessen
- tidsplan för uppföljningsprocessen
- arbetsplan för budget och uppföljning

2 Riktlinje

Miljö- och klimatnämndens och miljöförvaltningens ansvar regleras av stadens övergripande regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Stadens regler anger bland annat att nämnd ska besluta om intern riktlinje för budget och uppföljning.

Denna riktlinje anger principer för arbetet med budget och uppföljning inom det finansiella perspektivet i syfte att uppnå målet med en ekonomi i balans för nämnden. Detta som en del i nämndens arbete med att bedriva ändamålsenlig och effektiv verksamhet med fokus på kvalitet samt att bidra till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning för staden som helhet.

Föreliggande riktlinje för planering och uppföljning anger de olika rollernas ansvar i det arbete som ska ske inom ramen för förvaltningens budget- och uppföljningsprocess. Med budget- och uppföljningsprocessen i detta dokument avses främst ekonomisk planering och uppföljning. Denna riktlinje ska ses som en lokal anvisning som utgår från stadens regler för budget och uppföljning och vad som i övrigt är fastställt i stadens författningssamling.

2.1 Ansvarsfördelning

Nämndens ansvar

Nämnd ska, utifrån de ramar, mål och regler som fastställs av kommunfullmäktige och gällande lagstiftning, bedriva en god och effektiv verksamhet.

Direktörens ansvar

Miljö- och klimatnämnden utser förvaltningschef (direktör) som har till uppgift att leda, styra och samordna miljöförvaltningens verksamhet. Miljö- och klimatnämnden har delegerat till direktören att leda verksamheten och fatta beslut i alla ärenden som inte är av stort allmänt intresse eller av principiell natur. Direktören kan i sin tur vidaredelegera beslutanderätten för bland annat ekonomi. Av delegationsordningen framgår vilka befattningar inom förvaltningen som äger rätt att fatta beslut i olika frågor.

I det fall uppföljningsarbetet visar på ett periodutfall som avviker negativt från det ekonomiska målet för perioden, alternativt att prognosen för helåret avviker negativt mot årsbudgeten, ska förvaltningschef presentera förslag till åtgärder för nämnden. Åtgärdsförslagen ska vara utformade så att nämnden, senast vid utgången av innevarande budgetår, når en överensstämmelse med det ekonomiska målet.

Enligt det allmänna reglementet för Göteborgs Stads nämnder har förvaltningschefen rättighet och skyldighet att i frågor av väsentlig ekonomisk betydelse anteckna sin mening till protokollet. Förvaltningschefen är även skyldig att i protokollet ge sin mening i de fall ett förslag inte är uttryckligen finansierat.

I det fall en avdelning redovisar ett prognostiserat underskott kan direktören besluta om omfördelning av budgeten mellan avdelningar för att nå ekonomisk balans på helheten eller flytta krav på åtgärder från en avdelning till en annan.

Avdelningschefs ansvar

Varje avdelning ska bedriva sitt arbete med planering, budgetering och uppföljning så att det egna ansvaret för verksamheten säkerställs. Avdelningschefen ansvarar för att eventuella åtgärder vidtas när så är påkallat med anledning av verksamheten och dess utfall.

Avdelningschefen ska upprätta en periodiserad bruttobudget och i uppdraget ingår att hålla denna budget. För att ha en god kontroll över avdelningens ekonomi ska avdelningscheferna månatligen gå igenom och analysera det ekonomiska resultatet och vid i förväg bestämda tillfällen ta fram en prognos för helåret. Enligt förvaltningsövergripande tidplan ska även utfall och prognos kommenteras och analyseras.

I de fall prognosen för helåret avviker negativt mot budgeten ska detta snarast rapporteras till direktören. Avdelningschefen ska därefter ta fram och presentera åtgärder för en ekonomisk balans vid årsskiftet.

Initiativansvar

Avdelningschefen har alltid ett ansvar att på eget initiativ informera förvaltningschefen om förändrade förutsättningar eller händelser som kan vara av betydelse för den förvaltningsövergripande uppföljningen och styrningen av verksamheten.

Samråds- och samverkansskyldighet

Avdelningschefen ansvarar för att samråda med och aktivt söka samverkan med andra avdelningar när de egna besluten och det egna agerandet påverkar andra eller i de fall det är nödvändigt för att uppnå helhetssyn i genomförandet av nämndens budget och under året tilldelade uppdrag. Resultatet och konsekvenserna av samråd och samverkan med andra avdelningar ska ingå som en del i ordinarie uppföljningsrapportering.

Enhetschefs ansvar

Varje enhetschef upprättar en periodiserad bruttobudget och i uppdraget ingår att hålla denna budget. För att ha en god kontroll över sin ekonomi ska enhetscheferna månatligen gå igenom och analysera det ekonomiska resultatet och vid i förväg bestämda tillfällen ta fram en prognos för helåret. Enligt förvaltningens tidplan ska även utfall och prognos kommenteras och analyseras.

I de fall där prognosen för helåret avviker negativt mot budget ska detta omgående rapporteras till respektive avdelningschef.

2.2 Budget och planering

Övergripande förutsättningar för nämnden

Kommunfullmäktiges budget är det övergripande styrdokumentet för stadens samtliga nämnder och bolag. Miljö- och klimatnämndens årliga budget tillsammans med föregående genomförandeplan utgör styrdokument för förvaltningen.

Den av kommunfullmäktige fastställda budgeten anger, för nämnder och styrelser, kommunfullmäktiges inriktningar och prioriteringar inom givna ekonomiska ramar och gällande lagstiftning. De mål, planer, program och regler som kommunfullmäktige i övrigt antagit är underordnade budgeten och har en stödjande funktion.

För nämnderna gäller att verksamheten därmed ska bedrivas inom befintliga ramar och enligt gällande lagstiftning även om detta medför att de i budgeten angivna målen och inriktningarna inte helt kan uppnås. Nämnd får således inte överskrida sin ekonomiska ram.

Utifrån kommunfullmäktiges beslut och gällande reglemente beslutar miljö- och klimatnämnden årligen om både genomförandeplan och budget för nästkommande verksamhetsår senast i november respektive december.

Övergripande förutsättningar för förvaltningen

Direktören har ansvar att ta fram ett budgetförslag i balans och presentera detta för miljö- och klimatnämnden. För förvaltningen gäller att verksamheten ska bedrivas inom befintliga ekonomiska ramar och enligt gällande lagstiftning även om detta medför att de i budgeten angivna målen och inriktningarna inte helt kan uppnås.

Utarbetande av samlad riskbild och internkontrollplan

Förvaltningen tar fram ett förslag till samlad riskbild och internkontrollplan. Riskerna ska vara kopplade till förvaltningens verksamhetsområden och administrativa processer. Nämnden beslutar om samlad riskbild och internkontrollplan för innevarande år senast i februari månad.

Utarbetande av en behovsutredning

Behovsutredningen är en sammanställning av det arbete som förvaltningen bedömer ska genomföras under nästkommande år för att nämnden ska klara sitt uppdrag enligt reglementet samt bidra till måluppfyllelse av kommunfullmäktiges beslutade mål för mandatperioden. I behovsutredningen finns också en sammanställning av de resursbehov som förvaltningen bedömer finns för att klara de föreslagna uppdragen.

Behovsutredning syftar vidare till att möta de lagkrav som finns på att:

- den operativa tillsynsmyndigheten (här miljö- och klimatnämnden) ska utreda tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken,
- kontrollmyndigheten (här miljö- och klimatnämnden) årligen ska fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll.

Förvaltningen utarbetar behovsutredningen under årets två första kvartal och överlämnar den till nämnden senast i maj som ett informationsärende. Behovsutredningen utgör ett underlag i förvaltningens fortsatta planeringsarbete inför nästkommande år.

Utarbetande av verksamhetsplaner för avdelningarna

Utifrån nämndens beslutade genomförandeplan och budget samt förvaltningens egna anvisningar utarbetar respektive avdelning en egen verksamhetsplan med inriktningar och målsättningar för den egna verksamheten. Respektive avdelning avgör själv omfattning och detaljnivå på sin verksamhetsplan.

Förändring av verksamhetens inriktning och omfattning

Varje avdelning har rätt att, efter samråd med direktören, besluta om ändrad inriktning eller omfattning av en verksamhet som avdelning bedömer lämplig eller nödvändig. Ändringar som innebär antingen en avsevärd förändring av verksamheten eller är av principiell art i förhållande till mål och inriktningar ska alltid lyftas till direktören för inhämtande av synpunkter.

Är förändringen väsentlig utifrån förvaltningens grunduppdrag ska ändringen också föreläggas nämnden. I de fall detta sker ska konsekvenser, på kort och lång sikt, framgå tydligt. De ekonomiska konsekvenserna ska särskilt belysas.

Utarbetande av ekonomisk budget inom förvaltningen

Nämndens budget anger övergripande ekonomiska ramar för avdelningarna. Utifrån dessa ramar utarbetar förvaltningen en detaljerad budget som ska vara inlagd i ekonomisystemet senast den 28 februari.

Bruttoredovisning av intäkter och kostnader

För att möjliggöra en rättvisande redovisning och ändamålsenliga analyser mellan budget och faktiskt utfall ska avdelningarna tillämpa bruttoredovisning där intäkter och kostnader redovisas var för sig utan att kvittas mot varandra. Detta gäller såväl vid upprättandet av ekonomisk budget som vid uppföljning.

Befogenhets- och ansvarsfördelning mellan nämnd och förvaltning

Miljöförvaltningen	Miljö- och klimatnämnden
-	Förslag och beslut om nämndens genomförandeplan
Förslag till nämndens interna riktlinje för budget och uppföljning	Beslut om nämndens interna riktlinje för budget och uppföljning
Förslag till tids- och arbetsplan för planerings- och uppföljningsarbetet	Beslut om tids- och arbetsplan för planerings- och uppföljningsarbetet
Förslag till budget och följande bilaga, samt faklig samverkan av budget: 1. Avgifter för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt alkohollag och lag om tobak och liknande produkter	Beslut om budget samt följande bilaga: 1. Avgifter för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt alkohollag och lag om tobak och liknande produkter
Förslag till samlad riskbild och internkontrollplan	Beslut om samlad riskbild och internkontrollplan
Behovsutredning	Antecknar mottagandet av behovsutredning

2.3 Uppföljning och åtgärder vid uppkomna avvikelser

Övergripande förutsättningar för nämnden

Regler och riktlinjer för miljö- och klimatnämnden regleras utförligt i Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Kommunfullmäktige kan besluta om kompletterande regler vid behov.

Nämnd ska kontinuerligt, enligt egen fastställd tids- och arbetsplan för planerings- och uppföljningsarbetet, erhålla uppföljning av den egna verksamheten utifrån mål och uppdrag i budgeten.

Förutsättningarna för uppföljningen ur ett kommuncentralt perspektiv anges i kommunstyrelsens årliga anvisningar. Nämnden anger på eget initiativ hur uppföljningen av förvaltningen ska kompletteras och fördjupas så att den även fyller de egna behoven.

Uppföljningen ska under året vara heltäckande och belysa hur verksamheten utvecklas i förhållande till de mål och inriktningar samt uppdrag som fastställts i kommunfullmäktiges budget och i den egna budgeten. Uppföljningen av verksamheten som ska omfatta analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar resultatet och ska vara av sådan kvalitet att nämnden kan agera på eventuellt förändrade förutsättningar utan oskäligt dröjsmål.

Övergripande förutsättningar för förvaltningen

Direktören har ansvar för att leda förvaltningens uppföljningsprocess. Miljö- och klimatnämndens riktlinje 2025 för ekonomisk planering och uppföljning samt överföring av eget kapital vid årsskiften reglerar i huvudsak uppföljning och avvikelser avseende ekonomisk utveckling.

För negativa avvikelser i förhållande till det ekonomiska målet för driftverksamheten som ska åtgärdas gäller följande:

I de fall uppföljningsarbetet visar på en prognostiserad negativ avvikelse i förhållande till det ekonomiska målet på helårsbasis ska direktören senast 20 kalenderdagar efter det att avvikelsen konstaterats presentera förslag till åtgärder för nämnden. Om avvikelse i den periodiserade budgeten uppstår ska förvaltningschef motivera och anteckna skälet till att detta inte påverkar helårsprognosen. Åtgärdsförslagen ska vara så utformade att nämnden senast till utgången av innevarande budgetår når en överensstämmelse med det ekonomiska målet. Förvaltningschef får inte som alternativ till åtgärder föreslå en sänkning av det ekonomiska målet eller ett ianspråktagande av positivt eget kapital då endast nämnden förfogar över ett sådant initiativ.

Avdelningarna ska kontinuerligt utifrån förvaltningens tidsplan genomföra uppföljningar av den egna verksamheten utifrån mål och uppdrag i nämndens budget och respektive avdelnings verksamhetsplan samt utifrån de planer inom respektive lagstiftningsområde som fastställs av nämnden i eget ärende.

Förutsättningarna för uppföljningen ur ett förvaltningsgemensamt perspektiv anges i särskilda anvisningar från avdelningen för ekonomi. Avdelningen ansvarar för egen del och på eget initiativ för att uppföljningen av avdelningen kompletteras och fördjupas så att den även fyller egna behov.

Uppföljningen ska under året vara heltäckande och belysa hur verksamheten utvecklas i förhållande till nämndens budget. Uppföljningen ska vara av sådan kvalitet och innehålla sådana utförliga analyser att avdelningen kan agera på eventuellt förändrade förutsättningar utan oskäligt dröjsmål.

Avdelnings skyldighet vid hantering av avvikelser

Varje avdelning ansvarar för att hantera egna ekonomiska avvikelser. Avdelningschefens analyser och förklaringar ska därför vara sådana att direktören kan ta ställning till vilka åtgärder som ska vidtas, om verksamhetens mål och/eller ambitionsnivå ska justeras, det ekonomiska målet ändras eller om avvikelsen lämnas utan åtgärd.

För negativa avvikelser, i förhållande till det ekonomiska målet, som kan behöva åtgärdas gäller följande:

- I de fall den ekonomiska uppföljningen visar på ett periodutfall som avviker negativt från det ekonomiska målet för perioden ska avdelningschef presentera förslag till åtgärder till direktören.
- Åtgärdsförslagen ska vara utformade så att avdelningschef senast till utgången av innevarande budgetår når en överensstämmelse med det ekonomiska målet om inte annat beslutas av direktören.
- Avdelningschefen får inte som alternativ till åtgärder föreslå ett överskridande av det ekonomiska målet. Endast direktören förfogar över sådant beslut.
- Samma hanteringsordning som i föregående stycke gäller om uppföljningsrapporten visar på en negativ avvikelse i förhållande till det ekonomiska målet på helårsbasis.

I de fall en avdelning uppvisar en negativ budgetavvikelse mellan utfall och periodbudget men ändå redovisar en helårsprognos minst i nivå med budgeterat helårsresultat behöver åtgärder inte vidtas under förutsättning att avdelningen kan påvisa att budgeterat resultat kommer att uppnås.

I de fall avdelningen uppvisar en positiv budgetavvikelse mellan utfall och periodbudget som genererar en förbättring av avdelningens helårsprognos kan detta resultatöverskott komma att omfördelas till annan verksamhet efter beslut av direktören. Om ett positivt periodutfall inte genererar förbättrad helårsprognos lämnas periodavvikelsen utan åtgärd.

Befogenhets- och ansvarsfördelning mellan förvaltning och nämnd

Miljöförvaltningen	Miljö- och klimatnämnden
Förslag till månadsuppföljning (per februari, april, maj, juli, september, oktober och november)	Beslut om månadsuppföljning
Förslag till delårsrapport (mars, augusti) Enligt stadengemensam mall	Beslut om delårsrapport
Förslag till årsrapport (februari nästkommande år) Enligt stadengemensam mall	Beslut om årsrapport

Förvaltningens samverkansgrupp ska informeras om rapporterna.

2.4 Eget kapital

Det huvudsakliga syftet med nämndens eget kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas.

Nämnden ska årligen aktivt i samband med fastställandet av det ekonomiska utfallet i bokslutet värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligt motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet. Nämnden ska i detta sammanhang beakta de rekommenderade riktnivåer med intervall för eget kapital som är fastlagda i Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

Beslut om överföring av eget kapital till nytt räkenskapsår fattas av nämnden i samband med beslut om årsrapport. Om nämndens samlade egna kapital överstiger rekommenderad nivå ska överskjutande del återredovisas till kommunstyrelsen.

Efter det att en uppföljningsrapport med negativa avvikelser framlagts för nämnden, har den 30 kalenderdagar på sig att fatta nödvändiga beslut om åtgärder enligt föregående avsnitt. Besluten ska vara så utformade att nämnden senast till utgången av innevarande budgetår når en överensstämmelse med budget.

Nämnden kan under 2025 hemställa till kommunstyrelsen om att använda eget kapital. Beslut om användning av eget kapital tas av kommunstyrelsen i samband med kompletteringsbudgetarna.